
LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMAN SEURANTA

Rautalammin kunta

- 1 Varhaiskasvatus (1)
- 2 Perusopetus ja lukio (3)
- 3 Nuorisotoimi ja liikuntapalvelut (6)
- 4 Kirjasto (6)
- 5 Kulttuuripalvelut (7)
- 6 tekninen toimi (8)

KEVÄT 2024

RAUTALAMMIN KUNTA
Hyvinvointilautakunta

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on hyväksytty hyvinvointilautakunnassa 01.06.2022.

Suunnitelman seurannasta todetaan lautakunnalle seuraavaa:

1 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksessa lasten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin tueksi on tehty seuraavia toimenpiteitä:

1.1 Pedagoginen kehittäminen

Kehittämisen kohteina ovat olleet pedagogiset käytänteet, lasten ja huoltajien osallisuus, pedagoginen johtajuus, lasten ryhmä- ja omatoimisuustaidot sekä Rautalammin kunnan varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetussuunnitelmien tavoitteiden toteutumisen seuranta.

Pedagogiset käytänteet ja lasten ja huoltajien osallisuus: Arjen toiminnoissa huomion kohteina ovat olleet pitkäkestoisen leikin tukeminen ja pedagogisen dokumentoinnin käytön tehostaminen sekä lasten ja huoltajien osallisuuden vahvistaminen.

Lasten pitkäkestoisia leikkiä pyritään tukemaan, mahdollistamalla leikin jatkuminen eri toimintaympäristöön siirtyessä sisältä ulos tai sillä, ettei leikkiä ja leikkivälineitä pureta esimerkiksi siirtyessä ulos. Välillä on löytynyt pitkäkestoisia leikin aiheita, kuten agenttileikki, kummituksiin liittyviä leikkejä, kissaleikkejä yms. Lisäksi leikkiympäristöjä on muutettu lasten toiveiden mukaisesti

Pedagogisella dokumentoinnilla on useita kohteita: opitaan tuntemaan jokainen lapsi omana itsenään, ymmärretään lasten välisiä suhteita sekä tunnustetaan ja tiedostetaan työntekijöiden ja lasten välisen vuorovaikutuksen luonnetta. Pedagogisen dokumentoinnin avulla mahdollistetaan huoltajien osallisuutta.

Lasten osallisuus toteutuu arjen toiminnoissa ja toiminnan suunnittelussa ja tietoa kootaan monin tavoin: lapsia haastatellaan, pidetään lasten kokouksia, tehdään toivepuu lasten toiveista, joita pyritään ottamaan vuorotellen toiminnassa huomioon. Ja ihan pienimpien lasten kohdalla lasten kiinnostuksen kohteita pyritään havainnoimaan ja mahdollistamaan tällä tavalla heidän osallistumisensa arkeen ja mitä toimintaa jatkossa heille suunnitellaan. Kaikkia lapsia pyritään havainnoimaan ja tukemaan lasten välisten suhteiden muodostumista, muodostetaan lapsista pienryhmiä ja huomioidaan tilanteen mukaan, muodostetaanko joko pysyviä pienryhmiä tai vaihdellaanko niitä joustavasti. Lisäksi pienryhmätoiminnassa on myös lasten itse valitsemia pienryhmiä ja leikin valitsemista iltapäivisin kuvien avulla. Lasten kokemusta ryhmään kuulumisesta on pyritty vahvistamaan erilaisten laulujen ja leikkien avulla. Kiinnitetään huomiota työntekijöiden ja lasten väliseen vuorovaikutukseen arvioimalla sitä tiimeissä.

Rautalammissa kokoontui asiakasraati tammikuussa 2024. Asiakasraadin palautteita pyritään huomioimaan toimintaa kehitettäessä, esimerkiksi on uudistettu päiväraporttia, jonka perusteella huoltajille kerrotaan lapsen päivän kulusta, eri ikäisillä lapsilla siinä painottuvat eri asiat.

Pedagoginen johtajuus: Tiiminvetäjän tehtävänä on nostaa esille vasun tavoitteita toiminnan suunnittelun tueksi. Tämä varmistaa lapsen henkilökohtaisten tavoitteiden toteutumista. Erityisen tuen käsikirja on lähes valmis ja aloitetaan sen hyödyntäminen varhaiskasvatuksen arjessa, kun henkilökunta on ensin perehtynyt siihen.

Testataan ja otetaan käyttöön myöhemmin tänä vuonna Karvin rakenteellinen arviointityökalu, jolla arvioidaan vuosittain yhtä tai useampaa varhaiskasvatuksen osa-aluetta.

Vasun ja lasten esiopetus suunnitelmien toteutumista arvioidaan huhti-toukokuussa huoltajien kanssa päivityskeskusteluissa. Tämän jälkeen arvioidaan ryhmävasun toteutuminen.

1.2 Hyvinvoinnin edistäminen

Lasten hyvinvoinnin kehittämisessä kohteina ovat olleet turvallisen kiintymyssuhteen rakentaminen, yhteys lapseen ja perheeseen sekä kaveri-, tunne- ja turvataidot. Lasten hyvinvoinnin kehittämisen tukitoimina ovat olleet henkilökunnan yhteiset kokoontumiset, tyhy-ryhmän kokoontumiset sekä ammatillisen osaamisen kehittäminen.

Lasten hyvinvoinnin tukeminen:

Lasten kiintymyssuhteen turvaamiseksi pyritään minimoimaan henkilöstön siirtyminen ryhmästä toiseen; tämä ollut alkuvuodesta poissaolojen takia haasteellista toteuttaa. Kaveri-, tunne- ja turvataitoja on käyty lävitse eri ryhmissä, muun muassa käyttämällä tunnekortteja, askeleittain materiaalia. Lisäksi on hyödynnetty positiivista pedagogiikkaa käyttämällä esimerkiksi peukutusta, sanallista kehumista, liikennevaloja ja vahvuusvaris-kortteja; lapsia on myös ollut viikon tähtihenkilöinä. On hyödynnetty Mieli ry:n kehittämää lasten pöytäteatteria, jossa pohditaan tuntemuksia ja ratkaisuja. Kaveritaitoja on vahvistettu käymällä lävitse kaveritaitokortteja keskustellen ja niiden pohjalta ongelmia yhdessä ratkoen.

Henkilökunnan yhteiset kokoontumiset:

Kiinnitetään huomiota tiimipalaverien pitämiseen, vaikka kaikki tiimin jäsenet eivät niihin pääsisikään osallistumaan. Tiimipalaverien sisällöt siirretään poissaolijoiden tietoon. Palaverien pitämistä on haastanut poissaolojen suuri määrä. Yhteisiä tiimejä pidetään tarpeen mukaan viikoittain tai harvemmin lasten uniaikana niin, että jokaisesta ryhmästä osallistuu joku, joka voi välittää tietoa omaan ryhmäänsä.

Tyhy-ryhmän kokoontumiset:

Henkilöstön työhyvinvointia edistävä tyhy-ryhmä ei ole kokoontunut vielä alkuvuodesta. On tunnistettu yhteys henkilöstön ja lasten hyvinvoinnin välillä.

Henkilökunnan ammatillisen osaamisen lisääminen:

Henkilökunta ei ole vielä osallistunut tänä vuonna koulutuksiin.

Henkilökunnan riittävän resurssoinnin varmistaminen:

Työntekijöitä on rekrytoitu. Varhaiskasvatukseen on valittu uusi varhaiskasvatuksen opettaja ja uusi varhaiskasvatuksen sosionomi, jonka osaamista tullaan käyttämään lasten ja perheiden hyvinvoinnin lisäämiseksi tulevaisuudessa. Varhaiskasvatukseen on valittu myös uusi varhaiskasvatuksen lastenhoitaja. Lisäksi työntekijöiden tarvetta arvioidaan koko ajan ja pyritään pitämään henkilökunnan määrää riittävänä myös tarvittaessa määräaikaisilla työntekijöillä ja pyritään saamaan tilapäistä apua sijaisten turvin tarpeen niin vaatiessa. Henkilökunnalla on ollut poissaoloja alkuvuodesta ja niihin on yritetty saada sijaisia; sijaisten saamista kuitenkin haastaa sijaisten vähäinen määrä ja heidän käytettävyytensä.

1.3 Viestintä ja tiedottaminen / vuorovaikuttaminen

Sisäisen teamsin käyttöön ottaminen, yhteinen sähköinen kalenteri vakaan, varhaiskasvatusjohtaja-päiväkodin johtajan ja varajohtajan välisen viestinnän rakentaminen. Somesuunnitelman laatiminen ja toteuttaminen. Tiedottaminen huoltajille ja eri verkostoille nettisivujen ja tiedottamisen mahdollistaminen. Kaikkien tahojen vuorovaikuttamisen mahdollistaminen.

Sisäisen teamsin käyttöön ottaminen, yhteinen sähköinen kalenteri vakaan:

Sisäisen viestinnän kehittämiseksi varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen sisäistä teamsiä on alettu rakentaa. Ryhmiin on saatu varhaiskasvatuksen opettajille 3 tietokonetta ja henkilökunta alkaa kouluttautua teamsin ja yhteisen kalenterin käyttöön. Huoltajille on tiedotteita lähetetty Daisyssa sekä WhatsAppin ryhmissä. Lisäksi on pidetty yhteyttä puhelimitse ja sähköpostin avulla. Ja eniten kuulumisten vaihtoa tapahtuu tuonti- ja hakutilanteissa.

Varhaiskasvatusjohtaja-päiväkodin johtajan ja varajohtajan viestinnän rakentaminen: Päiväkodin johtaja irtisanoutui tehtävästään 29.1.2024, ja uusi johtaja on aloittanut tehtävässään 08.04.2024. Tehtäväkuvien koordinoiva suunnittelu ja arjen rakenteisiin liittyvä viestinnän rakentaminen uuden johtajan ja uuden varajohtajan kesken on aloitettu. Osaltaan viestintää on haastanut, että myös varajohtaja on paikannut ryhmien jäsenten poissaoloja.

Some-suunnitelman laatiminen ja toteuttaminen:

Some-suunnitelmasta on tehty karkea versio ja siinä on huomioitu toteutettaviksi hyvinvointiin liittyviä teemoja. Julkaisuja on tehty tänä vuonna muun muassa ystävänpäivästä ja pääsiäisestä.

Ulkoista viestintää

Nettisivuja on alettu päivittää, jotta siellä olisi ajantasaista tietoa, asiakirjoja ja linkkejä. Lisäksi varhaiskasvatuksen Facebookiin ja Instagramiin on päivitetty julkaisuja varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toiminnasta.

1.4 Tutkitut menetelmät

Rautalammin varhaiskasvatus- ja esiopetuspalveluissa tulisi laajentaa **Lapset puheeksi -menetelmän käyttöä.**

Lapset puheeksi -keskusteluja pidetään kaikille 5-vuotiaiden lasten perheille. Mahdollisuutta tarjotaan myös muille asiakasperheille.

Haasteena Lapset puheeksi -keskustelujen toteuttamisessa on tällä hetkellä, että menetelmän kouluttajaa ei ole Rautalammissa ja uusia työntekijöitä ei ole vielä koulutettu menetelmän käyttöön.

2. Perusopetus ja lukio

2.1 Opiskeluhoolto

- opiskeluhoollon keskeiset tavoitteet, resurssit ja työmuodot on yksilöity opiskeluhoollon suunnitelmassa
- Rautalammissa on opiskeluhoollon ohjausryhmä sekä koulukohtaiset opiskeluhoollon työryhmät
- Rautalammissa kouluterveydenhoitajan resurssia on käytössä 5 päivää viikossa, joista 4 perusopetuksessa ja 1 lukiossa, Kerkonjoella kouluterveydenhoitaja käy kerran kuukaudessa
- koulukuraattorin resurssia on käytössä 3 päivää viikossa, joista Matti Lohen yhtenäiskoulussa 1,5 päivää, lukiolla 1 päivää ja Kerkonjoella 0,5 päivää

- koulupsykologin resurssia on käytössä 1 päivä viikossa; koulupsykologin resurssi ei ole riittävä
- Rautalammilla on hyvinvointialueen hankkeen kautta koululla saatavissa psykiatrisen sairaanhoitajan palveluita yhtenä päivänä viikossa

Rautalammilla on oppilas- ja opiskelijahuollon suunnitelma (käsikirja on laadittu vuonna 2022–2023). Opiskeluhuollon koulukohtaiset ryhmät kokoontuvat säännöllisesti ja suunnittelevat ja koordinoivat ennaltaehkäisevää toimintaa.

Perusopetuksessa oppimisen tuen käytänteitä on kehitetty ja selkeytetty kaikille toimijoille. Sen kirjaamiseen ja toteuttamiseen on laadittu ohjeita ja prosessikuvauksia. Tukea seurataan, kehitetään ja koordinoidaan säännöllisesti oppimisen tuen tiimissä, johon erityisopettajille on määritelty työaikaa puoli tuntia viikossa.

Perusopetuksessa yhteisöllisessä opiskeluhollossa on suunniteltu hyvinvointia tukevia rakenteita ja toimia. Yksilöllisiä oppilashuoltoryhmiä pyritään pitämään matalalla kynnyksellä jo ennen kuin ongelmat ovat kovin suuria. Lukuvuoden 2023–2024 aikana hankkeen kautta toiminut kouluyhteisökehittäjä on tehnyt työtä koulun muiden toimijoiden kanssa luokkien ryhmäytämisen, tunne- ja kaveritaitojen yms. edistämiseksi. Positiivisen pedagogiikan mukaisen toimintakulttuurin vahvistamiseksi on perustettu henkilökunnasta kehittämisryhmä, joka suunnittelee kuukausittaiset oppitunnit positiivisen pedagogiikan teemoista. Luokkatiimien rinnalle on perustettu perusopetuksen yhteisiä kehittämistiimejä ja siten matriisimainen tiimimalli. Lukuvuoden 2023–2024 kehittämistiimit ovat positiivinen pedagogiikka ja yrittäjyystiimi sekä arjen tapahtumiin keskittyvä tiimi.

Perusopetuksessa tuen käytäntöjä on kehitetty viime vuosien aikana määrätietoisesti. Opetushenkilökunnan vastuuta sekä kirjaamiseen liittyviä käytänteitä on selkeytetty ja niihin on laadittu prosessikaavioita ja ohjeita. Lomakkeita on selkeytetty ja yksinkertaistettu. Luokkakohtaisia oppimisen tuen arviointeja käytetään pohjana ryhmien tuen suunnittelussa ja tuki järjestetään joustavasti niin, että jokainen oppilas saa lähtökohtaisesti kuulua omaan yleisopetuksen ryhmäänsä saaden silti tarvitsemansa tuen. Opettajille on laadittu tuen suunnittelun pohjaksi pedagogisen tuen kartoituksen tukilomake. Jo aikaisemmin on pedagogisen kehittämisen ryhmän toimesta laadittu Rautalammin perusopetuksen hyvän pedagogiikan kuvaus, jonka tarkoituksena on tehdä näkyväksi monipuolisia pedagogisia toimintatapoja, jotka tekevät pedagogiikasta yhä laadukkaampaa. Tähän liittyen on laadittu laadukkaan pedagogiikan menetelmien tarkastuslista, joka toimii asian näkyväksi tekemisen tukena.

Lisäksi lukiolla on yhteisöllisen opiskeluhuollon ja varhaisen tuen vahvistamiseksi tehty seuraavia toimenpiteitä:

- käytössä Kun huoli herää -rautalankamalli
- IPC-valmentaja omalla koululla
- erityisopettajaresurssia lisätty viime vuosina
- ESR-rahoitteeseen nuorten jaksaminen ja hyvinvointi -hankkeeseen osallistuminen
  - hankkeen myötä nuorten käytössä on hyvinvointivalmentaja
- hyvinvointitapahtumia koululla esim. Lukio rocks ja yökoulu
- opiskeluhoollon kokouksiin kutsuttu laajemmin kunnan toimijoita
- opiskelijoiden mielipidetiedusteluja lisätty
- hyvinvointikysely toteutettu 3 / 2023
- valistusta seksuaaliterveydestä ja turvallisuudesta annettu ykkösille
- lukiolaisen työkalupakki -opintojakso tarjolle
- lukiolla Nuotti-valmennukseen ohjaaminen: KELAn tarjoama tuki arjen haasteisiin, nuori saa oman valmentajan
- lukiolla oppiainetutorit oppimisen tukena

- Koulukuraattori pitää toisilta paikkakunnilta tuleville asumiskeskustelut, jossa varmistetaan nuoren kyky ja valmiudet asua itsenäisesti.
- joustavuus olemassa olevien hoitosuhteiden toteuttamiseksi

2.2 Erityisopetus

Rautalammilla erityisopetus toteutetaan inklusiivisesti perusopetuksessa kahden erityisluokanopettajan ja kahden laaja-alaisen erityisopettajan voimin.

Erityisopetuksen resurssi on hyvin riittävä, jos kaikki virat on täytetty. Lukuvuoden 2023–2024 alkoi vain kahden erityisopettajan voimin, mutta tukitunteja pitivät muutkin opettajat. Lukuvuodelle 2024–2025 on saatu täytettyä kaikki neljä erityisopettajan paikkaa kelpoisin opettajin.

Rautalammin perusopetuksessa työskentelee erityisluokanopettaja ja erityisopettaja vuosiluokilla 1–6 sekä erityisluokanopettaja ja erityisopettaja vuosiluokilla 7–9. Alakoulun erityisopettajalla on neljä päivää Matti Lohen koululla ja yksi päivä Kerkonjoen koululla, yläkoulun erityisopettajalla on yksi päivä lukiolla. Vakituisia koulunkäyntiohjaajia on Matti Lohen koulussa 6 ja Kerkonjoen koulussa 1.

Tehostetun ja erityisen tuen oppilaille tehdään joka syksy yhteistyössä huoltajien ja oppilaan kanssa oppimissuunnitelma/HOJKS (henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma). Tähän pedagogiseen asiakirjaan kirjataan oppilaan tuen tarve ja sen toteutus. Tehostetun tuen asiakirjojen laadinnasta vastaavat luokanopettajat ja luokanohjaajat. Erityisen tuen asiakirjojen laadinnasta vastaavat erityisopettajat. Lisäksi oppimissuunnitelman/HOJKS:n laatimisessa voi olla mukana muita toimijoita tarpeen mukaan. Oppimissuunnitelma/HOJKS tarkistetaan vähintään keväisin, mutta tarvittaessa myös lukuvuoden aikana, jotta tuki on ajantasainen ja vastaa oppilaan tarpeita.

Erityisopetuksen henkilöstön saatavuudessa on valtakunnallisia haasteita eikä budjetoitu henkilöstöresurssi toteutunut täysin lukuvuonna 2023–2024.

Lukiolla erityisopetus toteutetaan inklusiivisesti, erityisopettaja on käytettävissä 1 pv / vko.

2.3 Tukiovetus

Perusopetuksessa tukiovetuksen määrää ei ole rajattu. Se on merkittävä toimenpide yleisessä tuessa ja sitä tulee antaa ja oppilaan sitä saada aina tarvittaessa. Tukiovetusta antaa oma luokanopettaja. Erot sen antamisessa ovat luokka- ja oppilaskohtaisia.

Lukiossa opiskelija saa tukiovetusta pyynnöstä.

2.4 Verkostoyhteistyö

Perusopetuksessa on tehty monenlaista verkostoyhteistyötä yhteistyötä huoltajien, vanhempainoimikunnan, eri ammattilaisten ja yhdistysten kanssa. Teemoina ovat olleet esimerkiksi hyvinvointiin liittyvät tapahtumat, seksuaalisuus ja seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisy, oppimisen ja koulunkäynnin tuki, oppilaiden ja aikuisten kohtaamisen vahvistaminen, välituntitoiminnan lisääminen, oppilaiden osallisuuden vahvistaminen.

Lukiossa uuden ratsastuspalveluiden tuottajan kanssa yhteistyö on saatu hyvin alulle ja messuilla on onnistuttu luomaan uusia kumppanuuksia (esim. Kuopion ravit, Helsinki International Horse Show). Lukiossa verkostoituminen tähtää myös kurssitarjonnan monipuolistamiseen. Yhteistyötä on tehty lähilukioiden kanssa. Opintojaksotarjottimella on pystytty pitämään laaja kattaus yleislukion opintojaksoja tarjolla. Valinnaiset syventävätkin on pystytty toteuttamaan usein vähälukuisissa opintojaksoissa. Kieliä on laaja valikoima (espanja, venäjä, ranska, saksa) ja hevosopintojen 17 opintojakson tarjonta höystettynä teatteriopintojen 7 opintojaksolla rikastuttavat tarjontaa tehokkaasti.

3 Nuorisotoimi ja liikuntapalvelut

Kauden 2023–2024 kehittämistavoitteet toteutuivat seuraavasti:

Nuorisotoimen ja liikuntapalvelujen kaikki toiminta lähtökohtaisesti on hyvinvointia tukevaa ja enentävää. Nuorisotoimen ja liikunnan osalta lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa on kaksi erityistä tavoitetta: vanhempain nuokku sekä perheliikuntaryhmät. Vanhempain nuokku järjestettiin "spessunuokkuna", jossa kutsuttiin nuokkuilemaan sekä nuoret että huoltajat. Ohjelmassa oli mm. EHYT:n keskusteleva luento-osuus huoltajille, sekä kiertäviä rastipisteitä huoltajille ja nuorille. Huoltajien luento-osuuden aikana nuoret leipoivat porukassa pitsaa, jota nautittiin tapahtuman aikana. "Spessunuokku" järjestettiin yhteistyössä kunnan EPT-työryhmän, EHYT:n ja vanhempainyhdistyksen kanssa. Tapahtumaan osallistui mukavasti porukkaa.

Suunnitteilla on järjestää kaikille avoin nuokku (vanhemmat, huoltajat, päättäjät, kuntalaiset) syksyllä 2023 nuorisotilan remontin valmistuttua. Tapahtuma toteutui, ja tapahtumaan osallistui muutamia päättäjiä/huoltajia.

Vanhempain nuokkua on infottu mm. somen, Wilman ja kunnan nettisivujen kautta. Perheliikuntaryhmät ovat jatkuneet läpi lukuvuoden. Perheliikuntaryhmät ovat olleet hyvin suosittuja.

4 Kirjasto

Kirjasto tukee lasten ja nuorten lukuharrastusta monin eri tavoin. Kirjasto on mukana Rutakko-kirjastoyhteistyössä. Kirjasto on mukana Aapeli-sanataidekoulun Lukulumoa-hankkeessa, jossa edistetään lapsiperheiden lukuharrastusta.

Syksyllä 2023 kirjastonkäytön ja tiedonhaun opetuksessa kävivät luokat 1, 3, ja 7.

· Helmikuussa järjestettiin Talvirieha -tapahtuma lapsiperheille. Mukana olivat myös RauNo, Rautalammin seurakunta, varhaiskasvatus, Lions Club Rautalampi / Malvi, sekä MLL:n Rautalammin paikallisyhdistys. Tapahtumassa kävi päivän aikana 150 henkilöä

· Yhteistyötä neuvolan kanssa jatkettiin iltasatupassin tiimoilta. Perheille jaetaan neuvolakäynnillä passi ja valikoimaluettelo eri aiheisista satukirjoista. Passin tarkoituksena on kannustaa vanhempia ja lapsia yhteiseen lukuhetkeen.

- Rutakko-kirjastojen Lukukuntoon 2023 -kesälukuhaasteessa luettiin koko perheen voimin. Sarjoja oli kolme: perhe lukee yhdessä, lapset ja nuoret ja aikuiset. Osallistujia oli huikeat 65 henkilöä.
- Lukudiplomi on käytössä kaikilla luokka-asteilla.
- Kirjasto oli Rautalammin Kulttuuriseuran yhteistyökumppanina. Kalikkakasa-kirjoituskilpailun toteuttamisessa. Kilpailu oli tarkoitettu rautalampilaisille lapsille ja nuorille. Kirjasto osallistui palkintojen kustannuksiin. Kirjoituskilpailuun osallistui 39 oppilasta omalla runollaan ja oppilaat kirjoittivat myös 12 yhteistä luokkarunoa.
- Maanantaina 27.11. järjestettiin kirjaston joulunavaus, jossa oli suuri poistomyynti, arvontaa ja lapset saivat etsiä pehmoleluja kirjaston ”piiloista”. He saivat löytämänsä pehmot omakseen. Lelut oli lahjoitettu kirjastolle. Kävijöitä oli päivän aikana 205 henkilöä, ja korttiaskarteluun osallistui 8 lasta.
- Kirjasto on mukana myös Rautalammin syntävien vauvojen muistamisessa yhdessä eri toimijoiden kanssa. Kirjasto lahjoittaa ”rotinakassiin” erilaisia vauvojen kovakantisia kuvakirjoja.
- Kirjasto tarjoaa tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon; tarjoaa tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan; sekä edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. (Kirjastolaki 29.12.2016/1492 1 luku 2 §). Lukemisen tueksi kirjastossa on saatavilla selkokirjoja ja äänikirjoja sekä kirjoja eri kielillä (yli 80 kieltä).

5 Kulttuuripalvelut

2023 kulttuurin tapahtumia lapsille ja nuorille (kulttuuritoimi mukana)

20.-28.1.	Esan pulju -Satulateatterin esitykset	6 esitystä
20.-28.1.	näyttely Satulateatteri menneinä vuosina	
	Kevään koulukonsertit (Konserttikeskus)	aiempi kulttuurikoordinaattori sopinut
8.-17.5.	Eskareiden keväänäyttely kirjastolla	
26.6.	Runon ja laulun Rautalampi Kiviaidan runot	
27.6.	Salainen teatteri: Sirkus Vilmander (nukketeatteriesitys)	
6.7.	Kesäkaverit-konsertti	Museon pihapiiri
9.-10.9.	Pestuumarkkinat Taikuri Joona Pitkänen Lasten sunnuntai: Hilima Haipakka ja Misse-Kissa	
11.10.	Koulukonsertti Julius Rantala (didgeridoo, kampaliira ja erilaiset handpan-soittimet) kolme konserttia.	hieno esiintyjä

Huom! nuoriso- ja liikuntatoimi järjestää paljon toimintaa lapsille ja nuorille
Muita järjestäjiä: MLL, Morton ja Ehtoo, seurakunta, kirjasto, yrittäjät

2024 nostoja

7.6.2024 Nuapuri Pop, ikärajatton konsertti lapsille ja nuorille, esiintyjänä Benjamin
27.6.2024 Teatteri Tie: Telin aikamatkat (Runon ja laulun Rautalampi)

6 Kansalaisopisto ja konservatorio

Kansalaisopisto ja konservatorio tarjoavat monipuolisesti harrastusmahdollisuuksia lapsille ja nuorille lähellä kotia. Tarjolla on eri taiteenaloja, kädentaitoja sekä liikuntaa ja tanssia. Konservatorio tarjoaa musiikin opetuksessa pitkäjännitteisen harrastusnäkökulman. Osa opetuksesta annetaan Rautalammilla, osa Suonenjoella ja Kuopiossa.

7 Tekninen toimi

Tekninen toimi kehittää ja ylläpitää tiloja ja tukipalveluja, jotka osaltaan myötävaikuttavat lasten ja nuorten hyvinvoinnin toteutumiseen.

Vuoden 2023 kunnostettiin lasten ja nuorten toimintaa palvelevia tiloja uimahallissa, nuokulla eli nuorisotiloissa sekä kirjaston Kivijalassa. Tekninen toimi on myös ollut osatoteuttajana metsäeskareiden Käpynäkodalla, joka valmistui loppuvuodesta 2023. Päiväkoti Silmun piha-alue uudistettiin lasten liikkumisen tarpeita palvelevaksi ja monipuolista oppimista tukevaksi.

Teknisen toimen ruokapalvelut uudistivat ruokalistan uuden pohjoismaisen ravitsemussuosituksen mukaiseksi. Teknisen toimen kiinteistöpalvelut ylläpitävät varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukion tiloja sekä kirjaston harrastustiloja mahdollistaen näin lasten ja nuorten hyvinvointia tukevan toiminnan.

Raportin laadintaan osallistuiivat

- Sinikka Tiitinen, varhaiskasvatusjohtaja-päiväkodinjohtaja
- Anttu Röntynen, varhaiskasvatuksen sosionomi
- Juho Pahajoki, perusopetuksen rehtori
- Mari Pirkkala, lukion rehtori
- Inna Kääriäinen, vapaa-aikasihteeri
- Seija Österberg, kirjaston johtaja
- Tiina Laitinen, kulttuuri- ja viestintäkoordinaattori
- Ari Lindgren, tekninen johtaja
- Matti Vänttinen, sivistys- ja hyvinvointijohtaja